

sig af adgangen til at overtage disse til fri ejendom. Da allerede 1849-grundloven forbyd oprettelse af jordegods-fideikommissers, findes i dag kun egentlige pengefideikommissers, hvis kapital udgøres af obligationer og pantebrevs i fast ejendom, samt ganske enkelte løsefideikommissers.

Såfremt der er meddelt kgl. konfirmation på fideikommissets erectionsdokument (i reglen testamente eller gavebrev), står fideikommisset under justitsministeriets tilsyn. Der eksisterer for tiden ca. 80 sådanne pengefideikommissers.

Disse fideikommissers er næsten alle oprettet i tiden efter 1849, og fideikommissernes samlede kapital andrager nominelt ca. 35 mill. kr.

Justitsministeriet har ment med samtykke fra den nærmeste successor administrativt — efter indhentelse af kgl. resolution — at kunne ophæve enkelte intestatfideikommissers, d. v. s. fideikommissers, der har successionsorden svarende til arvelovens almindelige regler, i tilfælde hvor denne successionsorden har medført, at nydelsen af fideikommisset var kommet på så mange hænder, at hver enkelt besidder kun oppebar ganske små beløb. Bortset fra disse tilfælde har justitsministeriet ikke anset sig for beføjet til uden lovhjælp til medvirke til ophævelse af fideikommissers.

Der har ikke i tiden før 1953 været noget forbud i dansk ret mod at undergive andre værdier end jordegods fideikommissarisk bånd, men justitsministeriet har fra omkring 1913 afslået at søge udvirket konfirmation på oprettelsen af nye pengefideikommissers.

Da en sådan konfirmation imidlertid ikke er nogen betingelse for, at fideikommisset kan træde i kraft, er der utvivlsomt blevet oprettet fideikommissers uden kgl. konfirmerede fundatser, jfr. således f. eks. det i østre landsretsdømme af 4. maj 1931 (aftrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1931 p. 801) omhandlede fideikommis. Om antallet og størrelsen af sådanne fideikommissers vides intet, men deres antal er sikkert ringe.

Der har i tiden efter lensafsløsningsloven af 1919 flere gange været rejst spørgsmål om forbud mod oprettelse af yderligere fideikommissers og om en ordning af de bestående fideikommissers overgang til fri ejendom.

I et af nuværende professor, dr. jur. Stig Iuul i 1934 udgivet værk „Fideikommissarisk Substitution“ er der givet en indgående analyse af dette retsinstitut og dets historie. Værket behandler i sine afsluttende bemærkninger tillige spørgsmålet om ophævelse af de bestående pengefideikommissers.

I den af arvelovskommissionen i 1941 afgivne be-

tænkning er det i lovforslagets § 87 foreslået, at der indføres et forbud mod, at nogen ved testamente tillægger sine ejendele til flere ved sin død ufødte personer efter hinanden, hvilket er ensbetydende med forbud mod egentlige fideikommissariske substitutioner. I kommissionens bemærkninger til forslaget § 87 findes en nærmere redegørelse for fideikommisbegrebet og en vurdering af retsinstitutets værdi i vore dages samfund (betænkningen pag. 151 ff.).

I det af rigsdagen i 1939 vedtagne forslag til ændring af grundloven fandtes der i § 88 dels et forbud mod oprettelse af enhver form for familiefideikommis, dels et løfte om en ordning af de nu bestående familiefideikommissers overgang til fri ejendom.

I Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953 § 84 er det i overensstemmelse med forfatningskommissionens forslag bestemt, at intet len, stamhus, fideikommissgods eller andet familiefideikommis for fremtiden kan oprettes. Nogen bestemmelse om de bestående fideikommissers indeholder grundloven ikke.

I folketingsudvalgets betænkning over grundlovsforslaget, afgivet den 25. februar 1953 (R. T. 1952—53 tillæg B. spalte 371), udtales det om den nævnte bestemmelse, at den ikke udelukker, at der fremtidig oprettes almindelige familielegater, når sådanne ikke instituerer en bunden successionsordning, ligesom håndlæggelse af arv for allerede eksisterende personer samt een ufødt generation stadig kan finde sted. Af den nævnte betænkning fremgår således, at der ved grundlovens nye bestemmelse er gennemført en ordning, som, forsåvidt angår familiefideikommissers, ganske svarer til arvelovskommissionens forslag med hensyn til omfanget af forbudet mod oprettelse af nye fideikommissers.

Grundlovens § 84 medfører ikke med nødvendighed, at der lovgives om de bestående familiefideikommissers. På den anden side må det siges, at det på baggrund af grundlovens ubetingede forbud mod oprettelse af nye familiefideikommissers forekommer urimeligt at opretholde de bestående. Når grundloven af 1953 ikke indeholder nogen løftebestemmelse med hensyn til ophævelse af pengefideikommissers i lighed med de tidligere grundloves bestemmelse om ophævelse af jordegods-fideikommissers, står dette formentlig i forbindelse med, at der til ophævelse af pengefideikommissers ikke knytter sig de samfundsinteresser som i sin tid til inddragelse af de store jordegods-fideikommissers under den almindelige omsætning.

Efter justitsministeriets opfattelse bør der imidlertid tilvejebringes en ordning, hvorefter der opnås en fuldstændig ophævelse af dette retsinstitut, der efter almindelig opfattelse anses for forældet.